

UNIVERSUL UNUI POET: CORIOLAN PĂUNESCU

Ion Manea¹

„Eu sunt un exilat etern în poezie” scria Coriolan Păunescu într-un poem și, iată că, de acolo, din tărâmul supremului său exil, pe care-l privește ca pe un destin și o îndatorire, întreaga sa operă lirică se profilează ca un sistem unitar și coerent, ca tematică și metodă și mai ales ca viziune și ca mod de a se situa în literatura contemporană. O recentă antologie din întreaga sa operă poetică, o aotoselecție din volumele publicate timp de aproape treizeci de ani, de la debut și până în prezent (mai puțin din „Interogație finită”, carte abia ieșită de sub tipar), oferă o viziune de ansamblu a universului liric al lui Coriolan Păunescu, poet de largă respirație, de formație clasică și de talent de excepție, traversând cu nobile resorturi și cu un inconfundabil mesaj de sorginte neumanistă deceniile de meditație lirică asupra lumii și a omului conceput în complexitatea existenței sale transistorice.

Este, desigur, un act de curaj și de mare responsabilitate să alegi, dintr-o viață întreagă de poet, doar „copiii” pe care-i crezi cei mai buni în a-ți purta numele mai departe, dar Coriolan Păunescu o face cu grijă și mai ales cu convingerea – susținută cu supramăsură de valoarea în sine a lor – că are de unde, oferind chintesența unor volume apărute între 1982 și 2013 și ale căror titluri vorbesc de la sine despre arcele de boltă ale universului său liric, definindu-l metaforic și deschizându-i sensurile: „Iarbă solară”, „Dimineața din cuvinte”, „Joc alb” „Poduri peste apele lumii”, „Pridvor de lut”, „Iubito, suntem în pericol”, „Cumplitul joc de-a poezia”, „Vânătoare de umbre”, „Trupul meu de poezie”, „Liber la iubire și vis”, „Răstimpul iubirii”, „Aleargă cu mine” și „Incompatibila noapte”. Și cum să dai alt nume tuturor acestor frumoase nume? „Ne pleacă poveștile din aripi” – a zis, iarăși inspirat, Coriolan Păunescu acelei antologii care-l reprezintă și-l arată lumii ca poet, așa cum este și așa cum va fi.

„La izvorul cel de taină/ Ciutele coboară/Tresărind/Poartă-n creștet cerul/ Răsturnat în iarnă/ Și în ape limpezi care nu mai sunt.” („Tablou de iarnă”) – iată primele versuri dintr-o poezie din volumul „Iarbă solară”, anunțând deja opțiunea poetului pentru meditația cosmică, pentru căutarea armoniei și a iubirii în cele ce sunt așa cum sunt, una dintre coordonatele constante ale tematicilor abordate. Poemele se încarcă progresiv de tensiuni metafizice, sugerate de imagini surprinzătoare: „O, cum mă va cuprinde/ cohorta de regrete/ Și fluturii de argint/ ce vor țâșni dansând/ pe portativul/ bătrânului meu flaut.” („Iubire pe flaut”).

¹ Jurnalist.

Înțelegerea lumii și a rosturilor ei ascunse este întotdeauna mediată de natură, aproape mereu invocată și prezentă: „Deschide fereastra iubito,/ Când scriu, flori de cireș să ningă/ spre tine,/ ca într-o grădină în care nu știu/ ce-i drept, ce-i frumos/ și ce-i bine.” („Romanță pentru doi”). Natura, cosmosul, imensitatea incomensurabilă, în care singurul reper, statornic, călăuză, izvor și icoană, rămâne, inalienabil, satul natal, ca obârșie și predestinare, reprezintă primul pol al atracției, celălalt fiind, în poezia lui Coriolan Păunescu, cetatea, orașul, agora, omul urban și urbanitatea, în complexitatea determinărilor sale.

Uneori discursul social devine chiar explicit: „Haideți, copii, să ne jucăm/ de-a patria/ în vestiarul din est,/ unde noaptea depozităm stupefiante/ și chipuri terifiante din țările arabe/ cu dorul din vest.” („Locuri”), sau: „O, lasă-mi mâna să treacă/ prin pletele de aur/ ale memoriei colective - trebuie să iau decizii severe/ și abrupte/ în numele Europei Unite” („Ravagii prea viscerale”). Cu toate că, de la un capăt la altul, universul liric al lui Coriolan Păunescu emană lumina preponderent albă (simbolul florii de cireș, omniprezent) a echilibrului și armoniei, a încrederii, iubirii și speranței, represiunea, înstrăinarea, asaltul etern al răului asupra binelui își revendică adesea respirația lirică: „Sunt fiara hăituită de asprii/ vânători/ însângerați de un glonte/ asupra-i tras cu ură/ și alerg cu spaima-n suflet/ din noapte până-n zori -/ în fiecare clipă-mi mor/ clopote pe gură.” („Vânătoarea de umbre”).

Din acest punct de vedere, la Coriolan Păunescu, poezia devine mai mult decât un act de distantă meditație, ea revendicându-se, în egală măsură ca atitudine și implicare, pentru că „Nu te poți juca cu gravul subiect/ al poeziei care se naște/ ca iarba satului în inima ta/ și ca râul care vara uită să curgă/ din seninul înalt și albastru/ din maluri de stea” („Era chiar poezia mea”, din volumul „Interogație finită”). De aceea, pentru a-l înțelege cu adevărat pe poetul Coriolan Păunescu, de la un capăt la altul, ca o viziune asupra lumii, ca un mesaj, ca un psalm continuu și ca o împlinire, s-ar cere o atentă aplecare asupra evoluției sale, de la „Iarbă solară” la acest nou volum pe care l-a încredințat Editurii eLiteratura, cu un titlu ce definește o vârstă, dacă nu a maturității depline, cel puțin aceea a unor întrebări și redefiniri esențiale: „Nedumeriri concentrice”.

Dar, odată stabilite reperele tematice și maniera personală de abordare, care, fiecare în parte, îi definesc inconfundabil originalitatea și personalitatea marcante, lirica lui Coriolan Păunescu se dezvăluie ca o meditație profundă și senină asupra lumii, pe care poetul o reperează de pe poziția gânditorului gata oricând să urce reflecția profundă în metaforă aleasă, viziunea clipei în explozie lirică și sentimentul ales în superbe eflorescențe de cea mai autentică trăire poetică. Iar ceea ce emană cu precădere și cu discretă persuasiune lirica lui Coriolan Păunescu vine chiar din mesajul pe care poetul știe să-l sugereze, vers cu vers, unul care – spre deosebire de emisia de tenebre proprie unor alte viziuni lirice contemporane – se structurează într-o viziune clasic robustă, susținută de sens și invadată exploziv de neasemuite și binefăcătoare lumini.

Iată de ce este Coriolan Păunescu, în esență, un poet solar și iată de ce acest nou volum de versuri vine să aducă o nouă și semnificativă irizare într-un univers al luminii și armoniei, în care „nedumerirea” devine ea însăși o cale spre certitudine.